

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ЗА МАТЕРІАЛАМИ І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЛЯ НАУКОВЦІВ,
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ,
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ,
АСПІРАНТІВ,
МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

**25 ЖОВТНЯ 2024 Р,
М. ОДЕСА**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти,
аспірантів, молодих учених

(25 жовтня 2024 р, м. Одеса)

Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 31 жовтня 2024 року)

Рецензенти:

Потапчук Т. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Сараєва І. В. – доктор філософії, завідувачка кафедри дошкільної і початкової освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Організаційний комітет:

Богущ Алла Михайлівна, дійсний член НАПН України, академік, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Березовська Людмила Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Попова Ірина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Діхтяренко Станіслава Вадимівна, викладач-стажист кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти: зб. наукових праць за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 25 жовтня 2024 р. / за ред. Л. Березовської. Івано-Франківськ : НАІР, 2024. 192 с.

До збірника увійшли тези доповідей учасників І Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти». У роботах розглянуто освітні технології підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в сучасному інформаційному просторі; використання освітніх технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; зарубіжний досвід створення і впровадження освітніх інновацій у систему дошкільної освіти.

Збірник адресовано науково-педагогічним та педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, молодим ученим, усім, хто цікавиться проблемами сучасної дошкільної освіти.

Матеріали розміщено в авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів, їхню відповідність вимогам чинного правопису і достовірність фактів та статистичних даних несуть автори

2. Ковальчук І.М. Інтерактивні методи навчання у формуванні ціннісних орієнтацій у дітей дошкільного віку / Питання дошкільної освіти. Харків, 2021. № 4. С. 27–33.

3. Петрова О.В. Освіта для сталого розвитку в дошкільній освіті: формування екологічної та моральної свідомості / Педагогічні науки: теорія і практика. Київ, 2022. № 3. С. 45–52.

4. Сидоренко Л. М. Роль родини у формуванні морально-етичних цінностей дітей дошкільного віку через принципи сталого розвитку / Вісник сучасної освіти. Львів, 2021. № 2. С. 66–73.

Елла МАМАЛИГА,
магістрантка 2 курсу, спеціальності
012 Дошкільна освіта
Університету Ушинського
e-mail: Mamaliga.AS@pdpu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЕТНОКУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність проблеми. Актуальним завданням сьогодення є збереження української національної культури, відродження народних традицій, що становить сутність формування етнокультури, починаючи з дошкільного дитинства. Вирішення цих завдань є важливим у процесі духовно-морального розвитку особистості, її національної самосвідомості, поваги до традицій та звичаїв з раннього віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі етнокультурного виховання особистості дитини, ефективних умов її здійснення присвячено праці Г. Беленької, А. Богущ, Н. Гавриш, О. Долинної, Е. Карпової, Н. Кирсти, Н. Лисенко, Т. Поніманської, Н. Сивачук, Т. Рогальської-Яблонської та ін. Учені наголошують, що освоєння культурної спадщини дітьми дошкільного віку виступає як процес їхнього становлення і розвитку.

Мета статті – обґрунтувати особливості формування етнокультури у дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Система дошкільної освіти повинна сприяти вихованню національної свідомості, осмислення понять, які визначають духовне життя нації, створювати умови для входження дитини у світову культуру на основі взаємоповаги, діалогу культур, комунікації. Використання етнокультурних надбань в освітньому процесі закладу дошкільної освіти дозволяє залучати дітей до виховних традицій і звичаїв, особливостей національних культур.

З'ясуємо сутність поняття «етнокультура».

У філософському словнику «етнокультура» визначається як «культура, першоджерелом якої є колективна творчість спільноти, що включає спосіб життя, світогляд, мову, мистецтво» [8, с. 208]. У Соціологічному словнику означений феномен визначено як організацію духовної, соціальної та матеріальної життєдіяльності та світосприйняття [6]. Отже, основу етнокультури складають звичаї, традиції, норми та цінності, притаманні певному етносу.

За Г. Лозко «етнічна культура – це сукупність матеріальних і духовних цінностей, вироблених певним етносом упродовж історії [3].

Суголосні з поглядами Л. Маєвської, що етнокультура твориться природним шляхом у середовищі свого етносу. Вона передається від покоління до покоління, зазнаючи певних змін, наповнюючись новими елементами, образами, символами, тому є, водночас, і творчою [4, с. 56]. Учена зауважує, що людина, яка не відчуває приналежності до культури свого народу, не здатна до сприйняття інших культур.

О. Березюк зауважує, що етнокультура повинна включати такі напрями виховання особистості, як:

- формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати;
- забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, культури та історії свого народу;

- формування високої мовної культури, оволодіння сучасною українською, літературною мовою;
- прищеплення шанобливого ставлення до культури, звичаїв, традицій усіх етносів, що населяють Україну;
- утвердження принципів загальнолюдської моралі;
- формування усвідомлення взаємозв'язку між ідеями свободи, правами людини та її громадянською відповідальністю [1, с. 285].

Отже, етнокультурне виховання сприяє усвідомленню дитиною культури свого народу, його життєвого досвіду, засвоєння усталених норм поведінки, традицій, звичаїв, обрядів тощо.

Знайомити дітей з народною культурою необхідно з раннього дитинства, адже саме це період соціалізації, становлення першооснов особистості, формування культури поведінки. У цьому віці при створенні сприятливих умов у дітей можна виховати почуття гуманізму, творчого ставлення до довколишнього світу, основи духовності. Залучення дітей до культурних цінностей з перших років життя сприяє формуванню естетичного ставлення до мистецтва, усвідомлення духовно-моральних цінностей.

Н. Лисенко зауважує, що культура народу передається через доступні форми народної педагогіки й опановується дитиною поступово, з урахуванням вікових особливостей [2]. Українська етнопедагогіка є тією основою, що склалася в результаті формування української народності як синтез любові й мудрості старших поколінь. У процесі історичного розвитку вона набула національного колориту й своєрідності. Становлення духовності відбувається через етнопедагогіку, а зміцнення педагогічних позицій родинно-суспільного виховання засвоюються через духовні надбання народу.

Важливе значення для дослідження української народної педагогіки відіграють праці М. Стельмаховича. Учений визначав феномен «народна педагогіка», як багатотомний усний підручник навчання і виховання дітей, який зберігається в пам'яті народу, збагачується й удосконалюється ним [7]. Важливими принципами, на яких базується українська етнопедагогіка учений

уважає природо- та культуровідповідності, народності, гуманізму, єдності виховання і навчання, зв'язку із життям, активності та ініціативності дитини в процесі виховання, орієнтування на загальнолюдські цінності.

Основними засобами української етнопедагогіки є рідна мова, народний календар, історія, народні ігри та іграшки, символіка, фольклор, національне мистецтво, народні традиції, звичаї та обряди, родинно-побутова культура. На переконання Н. Рогальської, правильна організація виховання дітей дошкільного віку залежить від знань та активного використання засобів народного дитинознавства, поєднання народної дошкільної педагогіки з досягненнями сучасної науки [5].

Отже, українська етнопедагогіка повинна займати важливе місце серед педагогічних наук, покликаних забезпечити наявність етнокультурного складника у вихованні дітей в закладах дошкільної освіти, оскільки виступає серцевиною національного виховання.

Важливим завданням дошкільної освіти є виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, рідної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля. Заклади дошкільної освіти, як первинна ланка освітньої системи, покликані брати активну участь у процесах модернізації, гуманізації, демократизації та етнізації освіти, сприяти формуванню основ етнокультури особистості дитини.

Важливими для дослідження вважаємо визначені Н. Лисенко психолого-педагогічні умови виховання дітей дошкільного віку на засадах української етнопедагогіки, а саме:

- готовність педагогів і батьків до діяльності в інноваційному ритмі при постійно змінних умовах сьогодення;
- співтворчість педагога і дітей щодо оволодіння вміннями і навичками успішного вирішення завдань етнічного виховання;

– надання можливостей для використання різних засобів етнопедагогіки у вихованні та навчанні дітей [2].

Висновки. Виховання дітей дошкільного віку засобами етнокультури є важливою умовою духовного відродження, залучення дітей до українських традицій і цінностей, пізнання історії свого народу.

Література

1. Березюк О. Педагогічні засади формування етнокультурної компетентності особистості. *Тенденції модернізації національних освітніх систем: збірник наукових праць*. Житомир: Видво ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 158 с.
2. Лисенко Н. В. Етнопедагогіка дитинства: нав.-метод. посіб. Київ: Видавничий дім «Слово», 2011. 720 с.
3. Лозко Г. Етнологія України. Київ : Видавництво «Арт-Ек», 2004. 306 с.
4. Маєвська Л. М. Етнокультурне виховання. Нормативно-правове забезпечення: Міжнародний та вітчизняний рівень. Метод. реком. до курсу «Основи етнокультурного виховання». Житомир: ЖДУ, 2007. 302 с.
5. Рогальська Н. Основні напрями морального виховання дітей в етнопедагогіці українського народу. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Умань, 2013. Вип.45. С. 171–177.
6. Соціологія : терміни, поняття, персоналії : начальний словникдовідник / за ред. В. М. Піча. Київ : «Каравела»; Львів : «Новий світ 2000», 2002. 480 с.
7. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка : навч. посіб. Київ : ІСДО, 1996. 288 с.
8. Філософський енциклопедичний словник. Довідкове видання / За ред. В. І. Шинкарука. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Декіна О.

Інноваційні методики та технології у розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку 64

Канарова О., Ю. Собеська.,

Розвиток логічного мислення дітей старшого дошкільного віку засобами технології Дж. Кюїзенера 69

Княжева І.

Особистісно зорієнтовані технології підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до гуманістичного виховання дітей 73

Коваль А., О. Трифонова.

Інноваційні технології логіко-математичного розвитку дошкільників..... 78

Кононенко А.

Сюжетно-рольова гра як засіб формування комунікативних навичок у дітей старшого дошкільного віку 82

Кудрявцева О., С. Інґ.

Інноваційні підходи до формування трудових умінь і навичок старших дошкільників Китаю 87

Лісовська Т., І. Зінько.

Формування творчої особистості дитини дошкільного віку засобами театралізованої діяльності..... 92

Лісовська Т., Г. Майстренко.

Освіта для сталого розвитку як інструмент формування морально-етичних цінностей у дітей дошкільного віку 98

Мамалига Е.

Формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку 103

Маліновська Н.

Мультимедійні технології розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку 108

Мірзоян І.

Шляхи формування педагогічної культури батьків 112

Панченко О.

Значення розвивального середовища у формуванні дослідницьких умінь дітей дошкільного віку 117

Попова І., І. Гідіма.

Образотворча діяльність як засіб розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку 121

Попова І., О. Тугаєва.

Використання технології сторітеллінгу у формуванні вмінь у дітей старшого дошкільного віку скласти творчі розповіді 126

Усатенко І.

Сутність логіко-математичного розвитку на етапі дошкільного дитинства. 131

Чекан О.

Іновації в інклюзивній освіті: роль інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку дітей з аутистичними розладами 135

Чекан О., К. Диусь.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**«СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

**Збірник наукових праць
І Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої
освіти, аспірантів, молодих учених**

25 жовтня 2024 р.

За загальною редакцією Л. Березовської

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Друк цифровий.

Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. арк.11,16

**ВИДАВНИЦТВО
“НАІР”**

Івано-Франківськ, вул. Височана, 18,

Тел. (050) 433-67-93

email: fedorynrr@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

№4191 від 12.11.2011р.

